

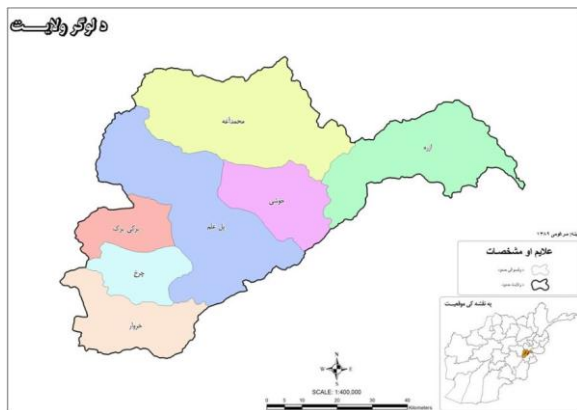
۲۰۲۳/۰۲/۰۳

عزیز الله کهگدای / جغرافیه

معرفی ولسوالی های ولایت «لوگر» در قاموس کبیر افغانستان

در تاریخ معاصر افغانستان ولایت لوگردارای ۸ ولسوالی میباشد. از ره، برکی برک، پل علم، چرخ، خرور، خوشی، محمدآغه، کلنگار.

ولسوالی برکی برک : ناحیه است در جنوب غرب پل علم مرکز ولایت لوگر، در برکی برک طایفه اورمری زندگی میکند، همچنان در ولایت لوگر ناحیه دیگری بنام برکی راجان وجود دارد همچنان برکی نام قریه سرسبز است در گوشه شمال غرب کابل که در آن باغ های انگور به وفرت وجود دارد

گروهی از برکی ها در بیت خاک نیز زندگی میکنند و با غلجاییان آمیخته اند، برکیها امروز در مناطق مختلف همه به زبان اورمری که شاخه از زبانهای اندو ایرانی میباشد، متکلم نیستند، بلکه غالباً بجای زبان اورمری به زبان دری و پشتو تکلم میکنند. البته برکی هایی که در منطقه کانی گورام واقع در وزیرستان به شمال شرق وانه

نزدیک گرویک زندگی میکند، به زبان اورمری متکلم اند، چنانکه در این ناحیه شخصی به نام غلام محمد خان به عنوان « قواعد برک » کتابی در صرف ونحو اورمری نوشته که در هند بچاپ رسیده است. کاملترین رساله اکنون اثر استاد مورگن شترن میباشد که در سلسله

السنة سرحد « اندوایرانی» در اسلو به چاپ رسیده است (آریانا دائرةالمعارف). در وجه تسمیه برکی نام قومی است از اقوام افغانستان که نام طایفه برمحل و مسکن اطلاق شده است، چنانکه در تزک بابری آمده است که در عده از قریه های کابل پشه بی ها، پراچی ها، تاجکها، برکیها و افغانها زندگی میکنند و در منطقه کابل به ۱۲ زبان سخن گفته میشود، عربی، فارسی، ترکی، مغلی، هنی، افغانی، پشه بی، پراچی، گیری، برکی و لغمانی (آریانا دائرةالمعارف). همچنان گفته شده است که کلمه برکی شاید از برکت « برکت الله » یا قرار روایت قومی از « میر برکت » بوده باشد. (افغانستان تاریخی - پوهاند یمین) .

ولسوالی سجاوند : در حدود العالم سگاوند « سجاوند » به شهرکی گفته شده است که بر دامن کوه نهاده شده و حصار محکم دارد و ناحیتی است باکشت و بزر بسیار (آریانا دائرةالمعارف). موقعیت این شهرک تاریخی در بین دره های لوگر و زرمت نزدیک کوتا ایتیمور معین شده است، طوری که در حدود عالم آمده دارای قلعه مستحکم بوده و معبد بزرگی در آن قرار داشته است.

سی- یو- کین اثر « هیوان تسنگ »، جامع الحکایات اثر « عوفی » و مسکوکات بدست آمده در زمینه سه منبع موثقی است که درباره معبد سکاوند « سوناگر » و پرستش آفتاب معلومات میدهد. هوان تسنگ گفته است : در سجاوند چندین صد معبد بودایی با قریب هزار راهب وجود داشته است. در اینجا تقریباً ده استوپه از زمان آشوکا و چندین بتکده برهمنی بوده اند و بیشتر « سونا » را می پرستیدند، آیین مهر پرستی از کوه « ارونا » در کاپیسا به اینجا آمده و در حصص جنوبی این ناحیه در کوه « سوناگر » معبد آن آباد شده بود. شهزاده گان و مردم محلی و کشور های بیگانه هر سال در وقت معین به زیارت آن می آمده اند. محمد عوفی مولف کتاب جوامع الحکایات « ۶۲۵ ق » در مورد گفته است که عمرولیت شحنه گی زابلستان به فردعان فرمان داد و با چهار هزار سوارش بدان سو فرستاد، آنجا معبد بزرگ هندوان سگاوند بود، فردعان چون به زابلستان رسید سگاوند را بگشاد، بتان را بشکست و بت پرستان را برانداخت و بعضی از غنایم را به لشکر داد و متباقی را به عمرولیت فرستاد. همچنان مسکوکاتی هم بدست است که به هند و شاهان مسلط بر سجاوند و نواحی آن تعلق داشته است

(نگاهی بر کابلشاهان - صدقی). فلسفه نامگذاری سجاوند طوری که گفته شد در سجاوند « سگاوند » بتکده بزرگی بوده است، بت معروف این بتکده « سگاوندی » نامیده شده است، بنابراین نام بتکده و نام شهرکی که بتکده در آن قرار داشته به نام همان بت به سگاوند یا « سجاوند » مسمی گردیده است. (افغانستان تاریخی - پوهاند یمین)

: این ولسوالی از طرف شمال و شرق با ولایت کابل، غرب با ولایت وردک، از جانب جنوب با ولسوالی های خوشی و کلنگار همسرحداست معدن مس عینک و یا آیینک که شامل معابد بودایی میباشند، زخیره بزرگ مس جهان شناخته شده است، ذخایر معدن مس عینک در حدود ۱۵ میلیون تن برآورد شده است و در منطقه به وسعت ۲،۵ در ۴ کیلومتر مربع است. از رجال برجسته این ولسوالی میتوان از محمد جان خان محمد آغه بی مجاهد مشهور وطن نامبرد. در این ولسوالی معدن کرومیت در یک خط بطول ۲۸ میل وجود دارد.

ولسوالی آزره یا آرزو: این ولسوالی از طرف شمال، شرق و جنوب با ولایت های کابل، ننگرهار و پکتیا احاطه شده است و از طرف غرب با ولسوالی های محمد آغه و ولسوالی خوشی همسرحد است و یگانه ولسوالی لوگر است که از شهریل علم مرکز ولایت لوگر دور افتاده است و بیشتر جمعیت آن به زبان پشتو تکلم میکنند. اهالی این ولسوالی عموماً زراعت پیشه بوده و بعضاً به تربیه حیوانات و تجارت اشتغال دارند.

ولسوالی پل علم: این ولسوالی مرکز ولایت لوگر نیز میباشند که از سمت شمال با ولسوالی کلنگار و از سمت غرب با ولسوالی خوشی، و از طرف جنوب به ولایت پکتیا و از جانب غرب با ولسوالی های برک، چرخ و خروار محدود است و در امتداد شاهراه کابل گردیز واقع شده است. بازار تاریخی این ولسوالی شهرت دارد.

ولسوالی چرخ: این ولسوالی از طرف جنوب و غرب به ولسوالی خروار، غرب با مرکز ولایت پل علم، از جانب شمال با ولسوالی برکی برک احاطه شده است. کهساران ولسوالی چرخ زمانی علیه دولت مقتدر باری های هند شجاعانه جنگیده است. از ولسوالی چرخ تا سجانده علاقه بسیار وسیعی است که دوره های فرهنگی را گذرانیده است. ولسوالی چرخ گل کاشی کاری وافر دارد که صنعت کاشیکاری آن بسیار غنی میباشند و مانند دیگر ولسوالی ها دوره های باشکوهی فرهنگی را سپری کرده است، بازار تاریخی آن بکلی ویران و تخریب شده است. مسجد شاه محی الدین چرخي قدامت هزارساله دارد از مشاهیر و شخصیت های مهم این ولسوالی نانب سالار غلام نبی چرخي و محمد صدیق چرخي را میتوان نام برد کذا کهساران ولسوالی چرخ بزرگترین کانون جهادی بشمار میرود.

ولسوالی خروار: این ولسوالی جنوبی ولایت لوگر، از طرف شمال با ولسوالی چرخ و برکی، از جانب غرب با ولایت غزنی و از جانب شرق و جنوب با ولایت پکتیا هم سرحد می باشد. هوای خوشگوار این ولسوالی، سلطان محمود غزنوی و دیگر سلاطین غزنوی را بخود جلب واکثر به شکار آهو می آمدند. چنانچه امیر مسعود غزنوی در سال ۴۲۲ق در این ولسوالی و علاقه خار «مرغ» که بمعنی سبزه زار و چراگاه است که در ۱۶ کیلومتری جنوب سلطان خیل در یک ناحیه جغرافیایی موقعیت دارد، برای شکار سفر میکرد. علاوه بر آن بزرگترین زندان غزنویان در همین ولسوالی بود در حصه بند خروار معدن کورتس نیز است (قاموس جغرافیایی افغانستان).

ولسوالی کلنگار: این ولسوالی تقریباً با ولسوالی و مرکز ولایت لوگر شهریل علم مرتبط است که از طرف شمال به ولسوالی محمد آغه، غرباً با ولایت میدان، جنوباً با ولسوالی برکی برک وصل است. در علاقه «خم هندو» در شرق کلنگار آثار و شواهد تاریخی زیادی بدست آمده است، همچنین از دشت تخت شاه و رستی میدان آثار تاریخی دوره های قبل از اسلام جمع گردیده است. منجمله بازار های تاریخی در ولایت لوگر، بازار تاریخی کلنگار شهرت خاصی داشت. زیارت ملک شیر علی در این ولسوالی از احتام خاصی برخوردار است (افغانستان در پرتوتاریخ - کهزاد)

ولسوالی خوشی: ولسوالی خوشی از طرف شرق با ولسوالی آزره و ولایت پکتیا، و از جانب شمال با ولسوالی بزرگ محمد آغه و از طرف جنوب به ولسوالی و مرکز ولایت پل علم و غرباً با ولسوالی گلنگار همسرحد می باشد. این ولسوالی دارای ۸۸ قریه خورد و بزرگ است که تعداد نفوس آن به ۲۸ هزار نفر اعلام شده است که اکثر آن به زبان دری تکلم میکنند.

و مردمان دانشمند، با اتحاد و صلحدوست را تربیه کرده است. وجه تسمیه ولسوالی خوشی نظریه روایات متعدد مردم به این عقیده اند که یک تعداد مردم از مناطق دشوار و صعب العبور از اشجار و دره های تنگ به مشکلات بزرگی عبور و به علاقه خوشی رسیدند، چون اینجا را زیبا و دارای آب و هوای خوشگوار می یابند، سکونت اختیار و به خوشی مسمی میکنند. مزارات مترکه ولسوالی خوشی فوق العاده مورد احترام خاص اهالی قرار دارد. ولسوالی خوشی دارای یک بند آب بزرگ است که زراعت این ولسوالی را انکشاف و سطح تولیدات زراعتی را بلند برده است.

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

« پايان »

د پايو شميره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكني د ليكنيزي بني پازوالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په خير و لولئ